

Restaurátorský průzkum a záměr obnovy

Předklášteří u Tišnova

Kostel Nanebevzetí Panny Marie, dveře hlavního vstupu, dveře do sakristie

Pastiglia
společnost pro obnovu památek, s.r.o.
Bašty 2
602 00 Brno
IČ 03929388

info@pastiglia.cz

květen 2017

Obsah

1	Základní údaje	2
1.1	Lokalizace objektu	2
1.2	Údaje o památce	2
1.3	Objednatel	2
1.4	Investor	2
1.5	Zpracovatel průzkumu	3
1.6	Dostupné materiály	3
2	Předmět průzkumu	3
3	Závazné stanovisko	3
4	Historie restaurování děl	3
5	Současný stav	3
6	Rozsah průzkumu	4
7	Popis stavu	4
8	Návrh restaurování	5
9	Dokumentace	8

1 Základní údaje

1.1 Lokalizace objektu

Kraj/ Okres: Jihomoravský/ Brno-venkov

Obec: Předklášteří u Tišnova

Adresa: ul./ nám. č.:

Katastrální území: Předklášteří, parcela č.: st.1

Název objektu: kostel Nanebevzetí Panny Marie

Památková ochrana: objekt je národní kulturní památkou dle zákona pod r. č. ÚSKP 28276/7-1045

Lokalizace objektu v katastrální mapě

1.2 Údaje o památce

Autor/ vznik:

--/ pravděpodobně z doby barokních úprav kostela v polovině 18. století, dveře do sakristie 19. století

1.3 Objednatel

A77 Architekti, Tausigova 21, 615 00 Brno

1.4 Investor

Římskokatolická farnost Předklášteří, Ondřejova 1062, 66602 Předklášteří

1.5 Zpracovatel průzkumu

Pastiglia společnost pro obnovu památek, s.r.o. Bašty 2, 602 00 Brno, IČ 03929388, e-mail: info@pastiglia.cz; Mgr. et Mgr. Zuzana Hlavicová, Mgr. Martin Číhalík, Petr Janda, PhDr. Šárka Fidirichová

1.6 Dostupné materiály

- Fotodokumentace uložená na NPÚ ÚOP v Brně.
- Archiv NPÚ ÚOP v Brně
- Archiv ŘKF Tišnov
- Klátil, Rudolf: Paměti Předklášteří a tišnovského kláštera „Porta Coeli“. 1925
- Janda, Petr: Dřevěné okno nad hlavním vchodem do kostela Nanebevzetí Panny Marie v Předklášteří. 2013.

2 Předmět průzkumu

Předmětem průzkumu a restaurátorského záměru jsou dveře hlavního vstupu – západní průčelí a dveře do sakristie – jižní strana.

3 Závazné stanovisko

Krajský úřad Jihomoravského kraje, ze dne 10. 3. 2017, č.j. JMK 39545/2017

4 Historie restaurování děl

Nejsou doloženy žádné archivní doklady o restaurování, či opravě. Předpokládáme radikální úpravu na počátku 20. století v souvislosti s celkovou obnovou kostela, případně s obnovou fasád ve 40. letech 20. století.

5 Současný stav

Západní vstup

Dvoukřídlé dveře s nadsvětlíkem - hlavní vstupní dveře do kostela. Křídla dveří jsou na vnitřní straně z tmavého dubového dřeva, na straně vnější jsou pobity kovovými pláty, na nich pak částmi rokoků ve tvaru kartuší vždy ve dvou polích na každé straně. Uprostřed je profilovaná klapačka, opět pobitá

kovovými pláty a zdobnými rostlinnými prvky. Nade dveřmi je okno (světlík). Před světlíkem je bohatě zdobená mříž, uprostřed s nápisem MARIA, za ní je svatozář. Kolem jsou bohatě zdobené květinové dekory. Rám okna kopíruje šířku dveří, po stranách se směrem vzhůru zužuje ve zkosených rozích. Je rozdělen na dvě poloviny svislou středovou příčkou, se symetricky vloženými křídly oken. Dřevěné části jsou z tmavého dubového dřeva, povrchově upraveném transparentním pryskyřičným nátěrem. Kovové části na vnitřní straně jsou kovářsky zpracované, na jejich povrchu není patrna povrchová úprava. Dveře visí na pantech v kamenném ostění, zámek je krabicový, nepůvodní, ale dobře plní svoji funkci. Kovové části na straně vnější jsou povrchově upraveny nátěry barev. V plochách převládá červená a oranžová, různé části mříží a kovaných prvků jsou zelené, šedé, místy červená a žlutá. Některé části jsou pozlacené.

Stratigrafický průzkum, včetně makrofoto, prokázal dochování pouze stávající povrchové úpravy. Nebyly nalezeny žádné starší vrstvy, což nasvědčuje radikální opravě během rekonstrukce kostela ve 20. století.

Dveře do sakristie

Jednokřídlé dveře rámové konstrukce s kazetami. Historický zámek je doplněn novým bezpečnostním. Spodní lišta je doplněna novou, pravděpodobně z důvodu velkého poškození spodní strany. Práh je novodobý. Rámová konstrukce nevykazuje vyjma spodní hrany zásadní poškození, kazety mají vertikální praskliny. Spodní závěs je dnes ukotven skrz kamenné ostění. Povrch dveří je mořen hnědou barvou.

6 Rozsah průzkumu

V rámci průzkumu byla provedena detailní fotodokumentace a zmapování rozsahu a druhu poškození. Na hlavním vstupu byly provedeny stratigrafické sondy a odebrány vzorky pro makroskopické zkoumání.

7 Popis stavu

Konstrukce dveří a okna je mírně rozeschlá a zkroucená. Převládající poškození je především ve spojení dřeva a kovu - kovové pláty korodují skrze barevnou povrchovou úpravu, barvy jsou přetřeny, části kovových prvků chybí, nebo jsou deformovány. Dřevěné části jsou naraženy, části profilových lišt odštípnuty a chybí, především exponované části jsou mechanicky poškozeny. Do dveří byl vložen nepůvodní zámek a některé části upraveny. Povrchová úprava dřeva je nepůvodní, povrch je několikrát přetřen se zřetelnými tmavě hnědými šmouhami barev.

Nálezová zpráva

Konstrukční prvky: dubové dřevo.

Povrchová úprava dřeva: opakované transparentní nátěry olejovými laky s tmavě hnědou mezivrstvou.

Povrchová úprava kovů: olejové nátěry červené a oranžové, různé části mříží a kovaných prvků jsou zelené, šedé, místy červená a žlutá. Některé části jsou pozlacené.

Kování: železné.

Skleněné výplně 2 - 3 mm silné.

8 Návrh restaurování

Dveře hlavního vstupu – západní průčelí

Demontáž:

- vyvěšení křídel dveří i s okenním rámem a montáž dřevěné náhrady, (Oprava nadsvětlíku dle záměru Petra Jandy z roku 2013.)
- jejich značení, popis zakřivení konstrukčních prvků,
- demontáž kování,
- demontáž a odstranění nevhodně doplněných prvků v minulosti (těsnění a tmelů).

Čištění:

- čištění od prachu a nečistot,
- odstraňování starých nátěrů, tmelů a jiných nepůvodních materiálů.

Opravy a zásahy na konstrukci:

- oprava jednotlivých konstrukčních prvků, doplnění jejich chybějících částí,
- oprava, čištění a lepení konstrukčních spojů,
- napuštění dřeva prostředkem na ochranu dřeva proti plísním a dřevokaznému hmyzu,
- lokální petrifikace poškozených částí prostředkem paraloid B 72* rozpuštěným v toulenu,

Příprava a nanášení povrchových úprav:

- podle vyhodnocení stratigrafie odstraňování nepůvodních nátěrů až na původní nátěr,
- retuše a doplňování chybějících částí nátěrů,
- tmelení dřeva klihovými tmely,
- napouštění a konzervace dřeva základním nátěrem a následné nanášení lazurní povrchové úpravy,
- kovové části, napadené korozí budou ošetřeny pomocí lokální elektrolytická redukce,

***) Materiály jmenovitě uvedené v projektu nejsou závazné, ale jsou reprezentanty kvalitativního standardu. Zadavatel umožňuje pro plnění veřejné zakázky použití i jiného rovnocenného řešení, které bude odsouhlaseno pracovníky památkové péče.**

- oprava a povrchová úprava kovových částí (oprava a doplnění pantů, klíčků, obrotlíků, háčků...).

Montáž:

- kompletace jednotlivých demontovaných částí, -
konzervace a oprava kování v průběhu montáže, -
zavěšení jednotlivých křídel.

Kovové části, napadené korozí budou ošetřeny pomocí lokální elektrolytické redukce.

Princip metody je založen na kontrolovaném průběhu oxidačně-redukčních reakcí, které probíhají na katodě (ošetřovaný předmět) a anodě (zde konkrétně železný plech). Jako elektrolyt je vhodný uhličitán sodný (0,5 M roztok v demineralizované vodě, pH = 11,2), kterým bude napuštěna buničina omotaná kolem anody. Na katodě dochází k redukci iontů železa z oxidačního stupně Fe^{3+} na Fe^{2+} , případně FeO . Předmět bude zapojen jako katoda (záporný pól) pomocí měděného plechu, který je fixován magnetem k ošetřovanému předmětu. Přiložením titanové anody (kladný pól) s elektrolytem v buničině dochází k postupné redukci korozních produktů. V průběhu elektrolytických dějů je kontrolována hodnota proudu protékajícího elektrickým obvodem. Redukce probíhá za podmínek proudové hustoty cca 1 A/dm².

Důsledkem uvedeného děje je přeměna korozních produktů rzi ve formě hnědo-oranžových minerálů jako lepidokrokit nebo goethit na stabilnější minerál – černý magnetit (oxid železnatoželezitý), případně čisté železo.

Doporučené technologie a materiály:

Demontáž kování a nepůvodních doplňků: provedená mechanicky.

Čištění: lihem a terpentýnem s drátky.

Petrifikace: Paraloidem B 72* rozpuštěným v toulenu (jen v případě nutnosti).

Lepení: rybím klihem. Tmelení: klihovými tmely.

Stabilizace kovů: lokální elektrolytická redukce.

Povrchová úprava dřeva: nátěr lazurním lakem Herbol* odstín dub.

Povrchová úprava neupravovaných kovů: slabý nátěr ředěnou pryskyřicí paraloid* v toulenu.

Povrchová úprava barevných kovů: olejové mistrovské barvy dle výsledků stratigrafie, viz níže.

Dveře do sakristie

- Vysazení dveří, odvoz do restaurátorské dílny a osazení provizorní výplně.

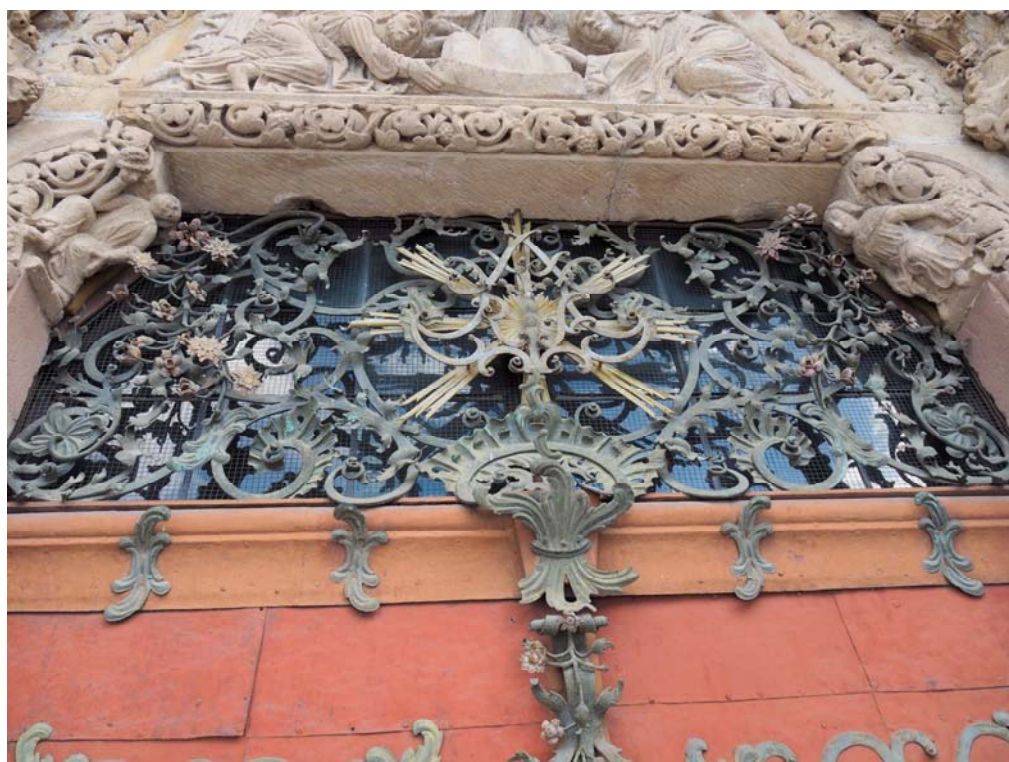
***) Materiály jmenovitě uvedené v projektu nejsou závazné, ale jsou reprezentanty kvalitativního standardu. Zadavatel umožňuje pro plnění veřejné zakázky použití i jiného rovnocenného řešení, které bude odsouhlaseno pracovníky památkové péče.**

- Očištění od nečistot.
- Výměna spodní lišty rámové konstrukce.
- Vytmelení a vyšpánování prasklin v kazetách.
- Opakovaný nátěr fungicidním a insekticidním prostředkem.
- Povrchová úprava bude provedena hnědým nátěrem stávajícího odstínu (Herbol)*.
- Revize stavu zámku.
- Úprava bezpečnostního zámku do přijatelné vizuální podoby.

***) Materiály jmenovitě uvedené v projektu nejsou závazné, ale jsou reprezentanty kvalitativního standardu. Zadavatel umožňuje pro plnění veřejné zakázky použití i jiného rovnocenného řešení, které bude odsouhlaseno pracovníky památkové péče.**

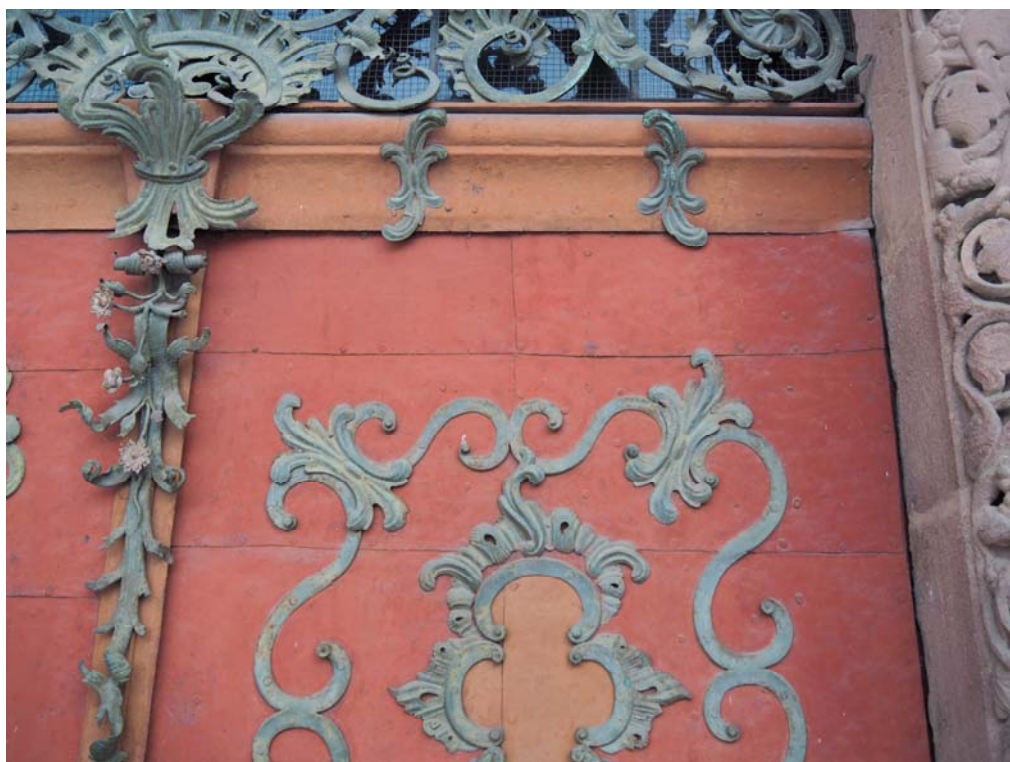

vnější strana, celek/ detail mříže

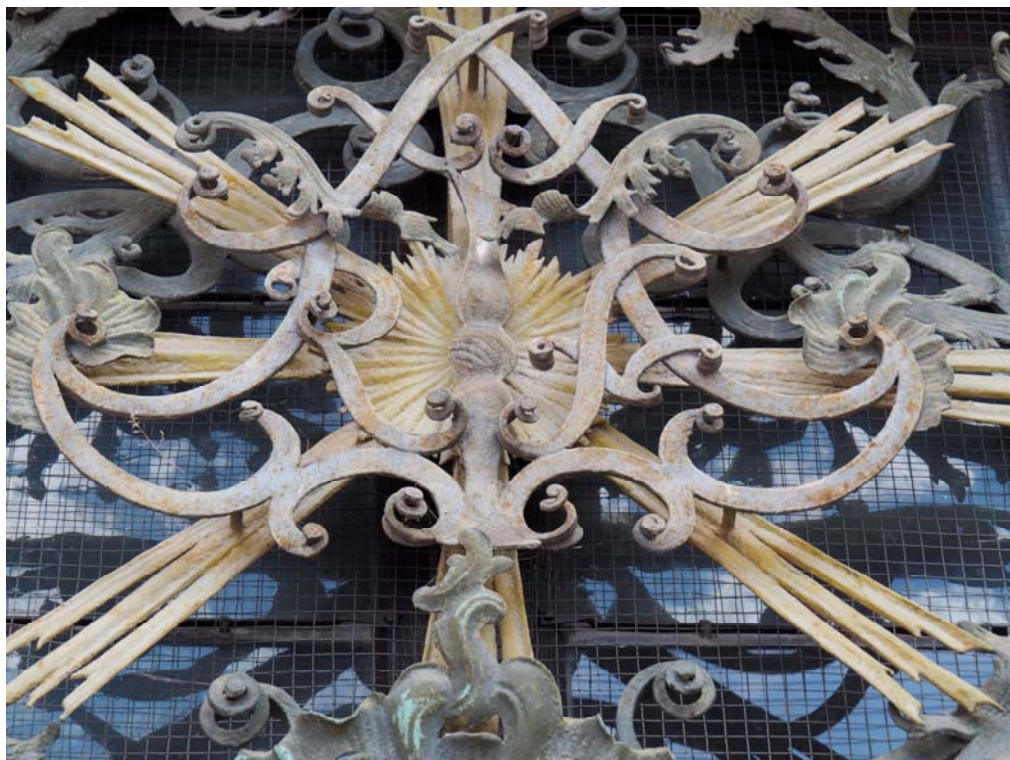
detail výzdoby dveří

detail výzdoby dveří

detail štítků kliky

detail původně zlacené svatozáře

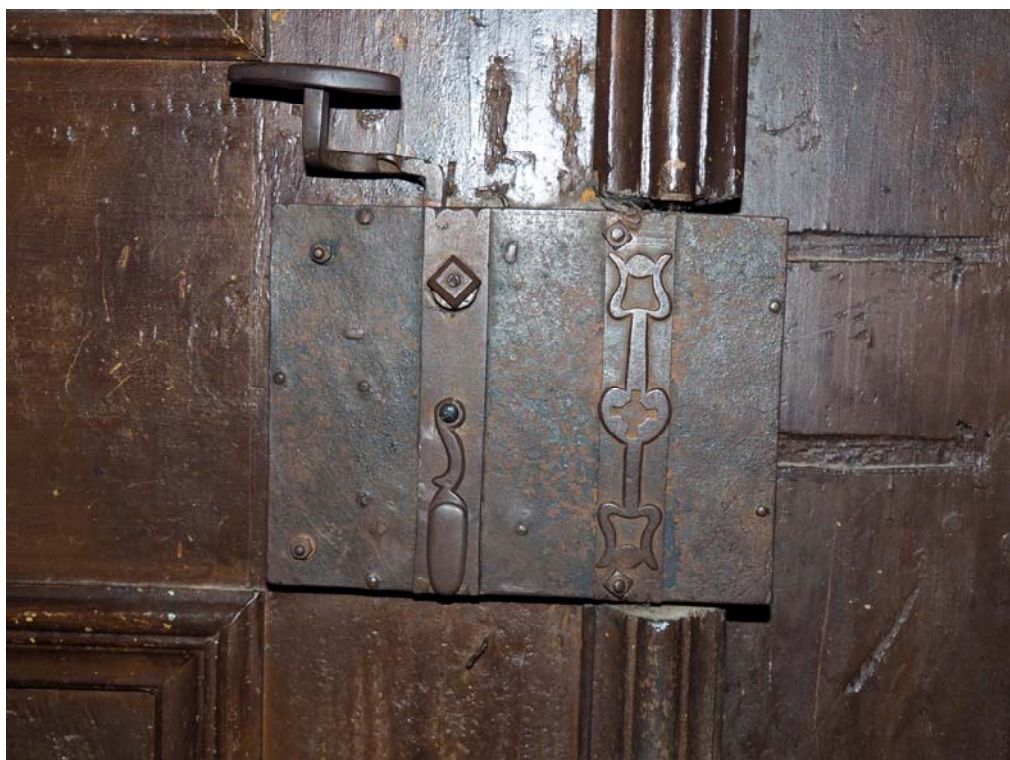
stratigrafie povrchových úprav. 1- minium, 2- současná povrchová úprava (minium provedeno přímo na kovu)

makrofoto, zdobná část. 1- kov, 2- minium, 3- současný zelenožlutý nátěr

vnitřní strana dveří

detail zámku

Dveře do sakristie

